

การวิเคราะห์วิกฤติและความเสี่ยงด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดย

ดร.หิรัญ แสวงแก้ว

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายละเอียดของเนื้อหา

นิยาม/ความหมายการจัดการสิ่งแวดล้อม และ ความเสี่ยง

หลักการประเมินความเสี่ยง

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยง

เพื่อให้ทราบถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ และจะได้ร่วมกันหามาตรการควบคุมความเสี่ยงที่มีอยู่ ก่อนที่จะเกิดอุบัติเหตุและการสูญเสีย

อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีผลให้เกิดการเสียชีวิต ความเจ็บป่วย การบาดเจ็บ ความเสียหาย หรือความสูญเสียอื่น ๆ

อุบัติเหตุการณ์ (Incident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกือบกลายเป็นอุบัติเหตุ (Near Miss) หรือ เหตุการณ์ที่ไม่ต้องการให้เกิด เมื่อเกิดแล้วยังไม่ส่งผลต่อความเสียหายที่ปรากฏชัด แต่มีศักยภาพที่จะเกิดความเสียหาย

ปัจจัยความเสี่ยง (Risk Factor)

ปัจจัยความเสี่ยง หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยง ที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด จะเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม ทั้งนี้สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการความเสี่ยง ในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

ปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจ
สังคม การเมือง กฎหมาย
สภาพสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ปัจจัยภายใน เช่น กฎระเบียบ
ข้อบังคับภายในองค์กร
ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่
ระบบการทำงาน ฯลฯ

รูปแบบการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความ
เสี่ยงเชิงปริมาณ

ใช้เครื่องมือ/ห้องปฏิบัติการ/ตรวจวัดได้

อธิบายด้วยเหตุและผล สามารถทดลอง
หรือทำซ้ำได้

ใช้ตัวเลขในการอธิบายปรากฏการณ์
ภายใต้เงื่อนไข/สมมติฐาน

กำหนดตัวแปรขึ้น หรือใช้ความน่าจะเป็น

รูปแบบการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ

ใช้ปรากฏการณ์เชิงสังคมศาสตร์และ
มานุษวิทยาอธิบาย

เน้นความหลากหลาย ความครอบคลุมของ
ข้อมูล และวิธีการเข้าถึงข้อมูล

ไม่เน้นกระบวนการตรวจวัดทางวิทยาศาสตร์

ใช้กระบวนการทางสังคมในการเก็บข้อมูล

จะประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เมื่อ

การตัดสินใจว่าจะประเมินความเสี่ยงหรือไม่นั้น ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

- ข้อห่วงใยกังวลคืออะไร
- ทำไมต้องห่วงใยกังวล
- ข้อห่วงใยกังวลเร่งด่วนอย่างไร
- ประชาชน/หน่วยงานอื่นรับรู้ข้อห่วงใยกังวลอย่างไร

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

ประเมินว่าแต่ละปัจจัยเสี่ยงนั้นมีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อรุนแรงเพียงใด และนำมาจัดลำดับว่าปัจจัยเสี่ยงใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากันเพื่อจะได้กำหนดมาตรการการตอบโต้กับปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

โอกาสที่จะ
เกิด

กรอบแนวการวิเคราะห์ของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ง

“ใคร” มาเกี่ยวข้องกับข้อห่วงใยที่กังวลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นบ้าง

ข้อห่วงใยที่กังวลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้น “เกิดอะไร”

ข้อห่วงใยที่กังวลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นจะเกิดขึ้น “เมื่อไหร่”

ข้อห่วงใยที่กังวลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นจะเกิดขึ้น “ที่ไหน/สถานที่”

“ทำไม” ข้อห่วงใยที่กังวลหรือเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้น เพราะเหตุใด
จึงเกิดสิ่งนั้นขึ้นหรือเกิดเหตุการณ์นั้น

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

โอกาสที่จะ
เกิด

ประเมินผลกระทบ (Impact) หมายถึง ขนาดความรุนแรง
ของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ประเมินผลกระทบ

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

ประเมินโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) หมายถึง
ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

โอกาสที่จะ
เกิด

ประเมินโอกาสที่จะเกิด

ประเมินผลกระทบ

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

คำนวณระดับความเสี่ยง (Risk Exposure) เพื่อจัดลำดับ

คำนวณระดับความเสี่ยง

ประเมินโอกาสที่จะเกิด

ประเมินผลกระทบ

โอกาสที่จะ
เกิด

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

กำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

คำนวณระดับความเสี่ยง

ประเมินโอกาสที่จะเกิด

ประเมินผลกระทบ

โอกาสที่จะ
เกิด

วิธีตอบสนองต่อความเสี่ยง

หลีกเลี่ยงความเสี่ยง

AVOID

แบ่งปันความเสี่ยง

SHARE

ยอมรับความเสี่ยง

ACCEPT

ลดความเสี่ยง

REDUCE

Thank you!

Contact Address:

Hirun Sawaengkaew, Ph.D.

Email: hirsaw@kku.ac.th

